

G E H E I M

VERENIGING "NEDERLAND-POLEN" - POOLS INFORMATIECENTRUM.

Sinds het voorjaar van 1958 heeft de Vereniging "Nederland-Polen" praktisch geen activiteit meer aan de dag gelegd. Het bestuur had voortdurend te kampen met geldgebrek. Voor een deel kwam dit, omdat de leden en begunstigers hun bijdragen en abonnementsgelden niet betaalden. Ook kreeg de vereniging van de Poolse ambassade te 's-Gravenhage minder steun dan vroeger. Dáár werden in de loop van 1957 drastische bezuinigingen doorgevoerd, waarvan de vereniging mede de dupe werd. In kringen van "Nederland-Polen" meende men, dat de ambassade haar steun aan de vereniging zo sterk beknotte uit vrees voor politieke moeilijkheden met de zeer orthodoxe Communistische Partij Nederland.

De verhouding tussen de CPN en het bestuur van de vereniging "Nederland-Polen" was altijd al zeer koel. Sommige bestuursleden koesterden meer sympathie voor de oppositionele "Brug"-groep dan voor de CPN zelf. De Poolse ambassade was al eens in vrij ernstige moeilijkheden geraakt door de vijandige gezindheid tussen de beide groepen en voelde weinig voor een herhaling.

De Poolse ambassadeur, BALICKI, wilde alles vermijden, wat in de CPN misnoegen kon wekken en beperkte zijn contacten met de vereniging tot zijn officiële verplichtingen.

Het bestuur van "Nederland-Polen" heeft geprobeerd om zonder hulp van de Poolse ambassade uit de moeilijkheden te geraken. Men dacht aan het oprichten van een geheel nieuwe vereniging, ditmaal a-politiek en op zo breed mogelijke basis. Het was de bedoeling om figuren uit het Nederlandse culturele leven voor de vereniging te interesseren. Liefst zocht men daarvoor ook niet-communisten, ofschoon men geen figuren wilde aantrekken, die voor de CPN onaanvaardbaar zouden zijn. Voor Magda van EMDE BOAS bijvoorbeeld, de secretaresse van "Nederland-Polen", die in 1957 uit de CPN was gerooyerd, zou in de nieuwe vereniging geen plaats zijn. Anderen, door hun relaties met de "Brug"-groep gecompromitteerd, waren evenmin acceptabel.

G E H E I M - 2 -

GEHEIM

Mening Poolse ambassade.

De Poolse ambassadeur bleek het plan wel aanvaardbaar te vinden. In december 1958 had hijzelf al een voorzichtige suggestie in die richting gedaan. Hij zag er een mogelijkheid in buiten de politieke organisaties om, de culturele betrekkingen tussen beide landen te verbeteren.

Geheel anders was het met de CPN gesteld. Aangezien het partijbestuur het nooit op de vereniging had begrepen -en sinds de onenigheid in eigen gelederen bovendien beducht was dat de opposanten zich van "Nederland-Polen" zouden meester maken- werd de ontbinding ervan toegejuicht. Men voelde evenwel niets voor een nieuwe vereniging, en dan nog wel een op brede basis. Het partijbestuur vond het gevaarlijk "burgerlijke" figuren een rol te laten spelen. Het verdacht de bestuurders van "Nederland-Polen" ervan te speculeren op een eventuele ommekeer van het regime in Polen. Daarom deed het de suggestie aan de hand om een comité te vormen naar het voorbeeld van de reeds bestaande vriendschapscomité's als "Nederland-Tsjechoslowakije", "Nederland-Roemenië" en "Nederland-DDR". Het voordeel hiervan was, aldus een partijwoordvoerder, dat men met slechts weinig personen kon volstaan, indien zij maar van goed kaliber, hanteerbaar en bescheiden waren. Bovendien zou een dergelijk kleine groep in verhouding slechts weinig kosten met zich brengen. Het comité kon dan onder auspiciën van de ambassade werken. De CPN zou zich met het toezicht belasten.

Overleg in Warschau.

Het CPN-bestuur besloot deze zaak grondig aan te pakken en niet af te wachten of de Poolse ambassadeur deze mening deelde. Dartoehoe zocht men rechtstreeks contact met de autoriteiten in Warschau. Toen op 8 maart jl. de partijbestuurders Annie AVERINK en Joop WOLFF naar Polen vertrokken om aldaar namens de CPN deel te nemen aan het 3e congres van de Poolse Verenigde Arbeiders Partij, kregen zij tevens opdracht de kwestie "Nederland-Polen" nader te bespreken.

Het Poolse Ministerie van Buitenlandse Zaken bleek, evenals

GEHEIM - 3 -

G E H E I M

de ambassade in Nederland, geporteerd voor een nieuwe vereniging op brede basis, met representanten uit wetenschappelijke, culturele en economische kringen. De CPN-afgezanten hadden dan ook niet veel succes. De partijen kwamen niet tot overeenstemming, ondanks de pogingen van WOLFF, die voornamelijk als pleiter voor het partijstandpunt optrad.

Beslissing der Poolse regering: een informatiecentrum.

Inmiddels hadden de bestuursleden van de vereniging in Nederland het over een andere boeg gegooid. Zij slaagden er in de Poolse ambassadeur BALICKI en diens eerste secretaris LUBACZ tot het standpunt van de CPN over te halen. Bij nader inzien bleken ook zij toch veel te voelen voor het vormen van een comité, waarmede tegen betrekkelijk geringe kosten op efficiënte wijze het gestelde doel kon worden bereikt.

Begin mei 1959 deelde BALICKI echter onverwacht mede, dat de regering in Warschau besloten had een Pools informatiecentrum in Nederland op te richten. De oude vereniging moest verdwijnen; zij zou niet opgeheven worden, doch door gebrek aan activiteit eenvoudig ophouden te bestaan. Het informatiecentrum, met de oprichting waarvan men in het najaar zal beginnen, zal onder directe verantwoordelijkheid van de ambassade werken. Men wil proberen een breed aanbevelingscomité te vormen van circa 15 personen uit wetenschappelijke, culturele en economische kringen in Nederland. De kans om dan te worden betrokken in de partij-politieke strubbelingen van de Nederlandse communisten onderling wordt daardoor vrijwel nihil.

Alhoewel deze kwestie niet geregeld wordt op de wijze, zoals de CPN zich dit had voorgesteld, is men in de partij toch niet ontevreden over de gang van zaken. Blijkbaar acht de partij zich, nu de verantwoordelijkheid voor de activiteit van het informatiecentrum geheel in handen van de Poolse ambassade komt te liggen, gevrijwaard tegen mogelijke activiteiten van die kant, welke tegen haar eigen belangen zouden kunnen zijn gericht.

3 juli 1959

G E H E I M